

نگاهی به برخی از اقدامات انجام شده در زمینه مدیریت مخاطرات سیلاب در استان لرستان

مدیریت هماهنگی ترویج استان لرستان

مشارکت ترویج در مرحله آمادگی برای بلایای طبیعی و مرحله بازتوانی پس از آن مزایای زیادی برای جامعه روستایی دارد چون هیچ نهادی توزیع جغرافیایی، دسترسی به راهکارهای مبتنی بر تحقیقات، برخورداری از اعتماد محلی، ظرفیت و مأموریت پرداختن به نیازهای گسترده جامعه روستایی پس از چنین وقایعی را ندارد. بنابراین، در مورد بلایای طبیعی، ترویج می‌تواند در چند حیطه کلیدی نقشی حیاتی ایفا کند. به عنوان مثال، قبل از حادثه حضور و مشارکت مروجان در شوراهای برنامه‌ریزی اضطراری محلی می‌تواند بسیار مثمر ثمر باشد و یا ممکن است مواد آموزشی وب‌محور و نوشتاری برای اعضای جامعه محلی و روستایی توسط ترویج تهیه شود تا شهروندان برای حوادث آمادگی بیشتری پیدا کنند. در حین حادثه دست‌اندرکاران ترویج می‌توانند از ارباب رجوعان خود حمایت کنند و آنها را برای کمک بیش‌تر به مراجع مرتبط ارجاع دهند. همچنین بسیاری از پرسنل ترویج در زمینه مدیریت کار داوطلبانه تخصص و تجارب مناسبی دارند؛ که این موضوع در دوران بازتوانی پس از فاجعه می‌تواند ارزشمند باشد. متأسفانه بخش گسترده‌ای از کشور با مسأله سیل مواجه شده است. استان لرستان یکی از استان‌هایی بود که سیلاب تأثیر قابل توجهی بر آن گذاشت. گزارش زیر بخشی از مهم‌ترین اقدامات انجام گرفته توسط مدیریت هماهنگی ترویج استان لرستان برای مدیریت خطرات سیلاب در بخش کشاورزی تا تاریخ ۱۳۹۸/۰۲/۱۶ است. امیدواریم این گزارش زمینه‌ساز انتقال بخشی از تجارب استان لرستان به دست‌اندرکاران ترویج در دیگر نقاط کشور باشد.

۱- طراحی و راه‌اندازی سامانه‌های ارسال پیام برای مدیران، کارشناسان، رؤسای مراکز جهاد کشاورزی، کارشناسان مسؤل پهنه، مددکاران ترویج، تسهیلگران زن روستایی و تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی شامل اجزای زیر:
الف- سامانه پیام‌رسان ترویج کشاورزی
(سایپتاک) بعنوان تنها سامانه ارسال انواع پیام‌ها (فایل‌های متنی، تصویر، فیلم و...) در بخش کشاورزی ایران، مستقر در مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی برای ارسال پیام‌های عمومی و توصیه‌های کلی به تمامی مخاطبان بخش کشاورزی (تصویر شماره ۱).

۱- طراحی و راه‌اندازی سامانه‌های ارسال پیام برای مدیران، کارشناسان، رؤسای مراکز جهاد کشاورزی، کارشناسان مسؤل پهنه، مددکاران ترویج، تسهیلگران زن روستایی و تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی شامل اجزای زیر:
الف- سامانه پیام‌رسان ترویج کشاورزی

ب- مجهز نمودن کلیه مراکز جهاد کشاورزی استان به سامانه ارسال پیامک برای تولید و انتشار پیام‌های تخصصی و منطبق با شرایط زمانی و مکانی در میان بهره‌برداران و تولیدکنندگان حوزه عمل خود.

۲- تشکیل و آغاز بکار کمیته پیش‌آگاهی مخاطرات کشاورزی از ۹۷/۱۲/۱ برای استخراج توصیه‌های کارشناسی و ارسال آنها برای تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی: این کمیته از تاریخ تشکیل تا کنون به طور مستمر در روزهای شنبه هر هفته با حضور کارشناسان و متخصصان زیربخش‌های مختلف تشکیل می‌شود

و آخرین وضعیت بخش کشاورزی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. توصیه‌های این کمیته در قالب یک فرم ویژه در اختیار مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی قرار گرفته و با استفاده از سامانه‌های در اختیار و سایر روش‌ها (بخصوص پیام‌های رادیویی) برای مدیران، کارشناسان، رؤسای مراکز جهاد کشاورزی، کارشناسان مسئول پهنه، مددکاران ترویجی و عموم تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی ارسال می‌شود (جدول‌های شماره ۱ و ۲).

شکل ۱: نمایی از سامانه پیام رسان ترویج کشاورزی (سایپاک)

جدول ۱: تعداد جلسات برگزار شده کمیته پیش‌آگاهی مخاطرات کشاورزی و پیام‌های استخراج شده از این جلسات

تعداد کمیته‌ها تشکیل شده	۱۰
تعداد پیام استخراج شده	۱۰۰

جدول ۲: تعداد پیام‌های ارسال شده به بهره‌برداران از طریق سامانه‌های مختلف در اختیار

ردیف	نام سامانه ارسال پیام	پارت پیام
۱	سامانه جامع پهنه بندی	۷۵۶۰
۲	سهندسامانه	۱۱۰۰۰۰
۳	سایپتاک	۱۳۰۰۰۰۰۰

بر این اساس از تاریخ راه‌اندازی این سامانه‌ها تا کنون بیش از ۱۳/۱ میلیون پارت پیام برای افراد مختلف ارسال شده است.

این مراکز برای انتقال به بهره‌برداران حوزه عمل. ۵- تشکیل تیم تخصصی ارائه خدمات بهداشت روان به بهره‌برداران خسارت دیده از سیلاب در بخش معمولان شهرستان پلدختر (بحرانی‌ترین کانون آسیب دیده از سیلاب در استان لرستان) با همکاری اداره کل بهزیستی استان لرستان. بر این اساس و مطابق با آمار دریافتی از اداره کل مذکور به ۳۹۴۲ نفر از کشاورزان و تولیدکنندگان منطقه خدمات مشاوره‌ای بهداشت روان ارائه شده است. ۶- اعزام تیم‌های متخصصان موضوعی متشکل از محققین برجسته علوم باغبانی، آب، خاک، تغذیه و آفات و بیماری‌های استان برای بررسی وضعیت خسارت وارده به باغات انجیر در شهرستان پلدختر و باغات انار تنگ سیاب شهرستان کوهدشت با همکاری مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان. گروه اعزامی علیرغم قطع بودن کلیه راه‌های ارتباطی منطقه از مسیرهای صعب العبور خود را به منطقه رساندند و گزارش دقیقی از اوضاع این کانون‌های بزرگ تولید تهیه و ارائه کردند.

۳- برگزاری جلسه هماهنگی در مورخه ۹۷/۱۲/۲۶ با اداره کل هواشناسی استان لرستان برای بررسی چگونگی تلفیق داده‌ها و اطلاعات فیزیکی هواشناسی با داده‌های زیستی و کشاورزی برای مقابله با مخاطرات احتمالی (سیل، سرمازدگی، خشکسالی و...). از تاریخ مذکور به بعد و بطور کاملاً منظم تمامی اطلاعیه‌ها و اختاریه‌های هواشناسی بطور مستقیم از اداره کل مذکور دریافت و برای مدیران، کارشناسان، رؤسای مراکز جهاد کشاورزی، کارشناسان مسئول پهنه، مددکاران ترویجی و عموم تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی ارسال می‌شود (تصویر شماره ۲).

۴- سازماندهی محققین معین و مدعو مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان لرستان و اعزام آنان به ۵۷ مرکز جهاد کشاورزی تابعه شهرستان‌های استان برای تشکیل کمیته‌های فنی در مراکز، بررسی آخرین وضعیت خسارات وارده از سیلاب به مزارع، باغات، واحدهای دامی و ... و ارائه راهکارهای عملیاتی به رؤسا، کارشناسان و کارشناسان مسئول پهنه‌های تولیدی شاغل در

تصویر ۲: برگزاری جلسات منظم هماهنگی با اداره کل هواشناسی استان لرستان برای بررسی نحوه تلفیق داده‌ها و اطلاعات فیزیکی هواشناسی با داده‌های زیستی و کشاورزی برای مقابله با مخاطرات احتمالی

تصویر شماره ۳: سازماندهی و اعزام محققین معین و مدعو مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان به ۵۷ مرکز جهاد کشاورزی

تصاویر ۴ و ۵: اعزام تیم‌های متخصص موضوعی برای بررسی وضعیت خسارت وارده به باغات انار (شهرستان کوهدشت) و انجیر (شهرستان پلدختر).

معاون محترم سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی (تات) و رئیس مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی نتایج بررسی‌های محققین معین مراکز جهاد کشاورزی، متخصصان موضوعی و پژوهشگر مروجان ارشد اعزامی به استان به تجزیه و تحلیل آخرین مشاهدات میدانی پرداختند و جمع‌بندی نهایی انجام شد (تصویر شماره ۸).

۷- تقاضای حضور تیم پژوهشگر-مروجان ارشد مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی برای حضور در استان. این تیم در مورخه ۹۸/۲/۲ در استان حضور یافتند. و وضعیت مزارع و باغات، و واحدهای دامی، شیلاتی، ایستگاه‌های پمپاژ و ... را از نزدیک مورد ارزیابی و تجزیه و تحلیل قرار دادند (تصاویر ۶ و ۷). سپس در جلسه مشترکی با حضور جناب آقای دکتر مؤیدی،

تصاویر ۶ و ۷: حضور تیم پژوهشگر-مروجان ارشد مؤسسه آموزش و ترویج کشاورزی برای حضور در منطقه به درخواست مدیریت هماهنگی ترویج استان

تصویر ۸: جمع‌بندی نتایج بررسی‌های محققین معین مراکز جهاد کشاورزی، تیم‌های متخصصان موضوعی و پژوهشگر مروجان ارشد با حضور دکتر مویدی رئیس موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان در محل سالن جلسات سازمان جهاد کشاورزی.
۹- تهیه، تولید و انتشار ۶ عنوان پوستر ترویجی، صدها دقیقه برنامه رادیویی و تلویزیونی در خصوص مدیریت خطرات سیلاب (تصویر شماره ۹، جدول ۳).

۸- برگزاری نشست تخصصی بررسی راهکارهای احیا و بازسازی مزارع، باغات و واحدهای تولیدی در انجیرستان معمולان در شهرستان پلدختر و انارستان تنگ سیاب در شهرستان کوهدشت، در روز چهارشنبه مورخه ۹۸/۲/۴ با حضور جناب آقای دکتر مویدی معاون محترم سازمان تات و رئیس موسسه آموزش و ترویج کشاورزی، پژوهشگر مروجان ارشد، مدیران کل بحران و پدافند غیرعامل استان، رئیس، معاونان، مدیران ستادی سازمان جهاد کشاورزی و مدیران جهاد کشاورزی شهرستان‌های تابعه، مدیران ادارات، شرکت‌ها و مؤسسات تابعه، رئیس و محققین مرکز تحقیقات

 وزارت جهاد کشاورزی
 سازمان جهاد کشاورزی استان لرستان
 مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

راهکارهای جبران و کاهش خسارت سیل در بخش کشاورزی (آبیاری)

۱. قطع برق سامانه های تحت فشار به منظور جلوگیری از مخاطرات برق گرفتگی ضروری است.
۲. با استفاده از پمپ های کف کشی می توان شرایط نشست آب در باغ و مزارع را فراهم کرد.
۳. شناسایی محل مناسب برای خروج آب در اطراف مزرعه و پیش بینی محل برای جمع آوری گل و لای الزامی است.
۴. لایروبی زهکش ها سبب خروج سریعتر آب از مزارع و باغات می شود.
۵. لایروبی کانال های آبیاری و تسطیح لوازیم آبیاری را در اسرع وقت انجام تا برنامه آبیاری دچار اختلال نشود.
۶. برخی از شیرهای خودکار در رسوبات و گل و لای سیلاب مدفون شده اند باید رسوبات اقدام کرد.
۷. کلیه لوله های اصلی، نیمه اصلی و مغزی شیر فلکه ها، اتصال ها و قطره چکان ها بازرسی و در صورت مشاهده خسارت تعمیر یا تعویض شوند.
۸. تسطیح خطوط لوله در سامانه ضروری است آبیاری قطره ای با هدف تخلیه رسوبات احتمالی و همچنین راه اندازی سریعتر سامانه.

 وزارت جهاد کشاورزی
 سازمان جهاد کشاورزی استان لرستان
 مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

راهکارهای جبران و کاهش خسارت سیل در بخش کشاورزی (دام و طیور)

۱. خارج ساختن دام ها از مسیل ها
۲. انتقال دام ها از جاهای خیلی مرتفع به جاهای امن برای پیشگیری از صاعقه و رعد و برق
۳. اطلاع رسانی به دامپزشکی جهت کنترل خسارت بیماری های احتمالی، سمپاشی و واکسیناسیون
۴. اطلاع رسانی و دفن بهداشتی و اصولی دامهای تلف شده توسط دهمباری ها
۵. دفن لاشه ها در نوده های کود دامی اقدامی غیر اصولی و ناپذیرفتنی است زیرا حرارت تولید شده برای نابودی عوامل بیماری زا و پاتوژن ها کافی نمی باشد
۶. کودال دفن لاشه ها باستی کاملاً با آهک پوشیده شده و پس از دفن لاشه روی آنها نیز آهک ریخته شود و روی آهک را با خاک حدود یک متر پوشانده شود
۷. محل دفن لاشه ها باید دور از اماکن عمومی، چاه ها، تاسیسات و محل دفن نسبت به هر گونه چاه یا چشمه ای قرار گیرد و کف کودال نیز ۳ متر از سطح استانی آبیاری زیرین فاصله داشته باشد
۸. بیمه نمودن کلیه دام ها و اطلاع رسانی سریع به بیمه محصولات کشاورزی برای دام های بیمه شده

تصویر ۹: نمونه ای از پوستره های ترویجی تولید شده درباره مدیریت خطرات سیلاب

جدول ۳: تهیه، تولید و انتشار رسانه های ترویجی درباره مدیریت خطرات سیلاب

ردیف	عنوان فعالیت	واحد عملکرد	حجم عملکرد
۱	برنامه تلویزیونی	دقیقه	۶۰ دقیقه
۲	برنامه رادیویی	دقیقه	۴۶۵
۳	پیام رادیویی	دقیقه	۹۰
۴	پوستر	عنوان	۶

در شهرستان پلدختر و باغات انار در شهرستان کوهدشت (تصویر شماره ۱۰). این پویش به عنوان یک رهیافت نوین مشارکتی در حوزه فعالیت‌های ترویج کشاورزی برای کمک به بهبود سریع اوضاع در هنگام بروز بلایای طبیعی در بخش کشاورزی مطرح است که نتیجه اقدامات و دستاوردهای آن به زودی اعلام می‌شود (تصاویر شماره ۱۱ تا ۱۵). هدف‌گذاری مدیریت هماهنگی ترویج استان لرستان برای پاکسازی انارستان، ۵۰ هکتار و برای پاکسازی انجیرستان ۱۰۰ هکتار بوده است.

۱۰- تشکیل پویش مردمی نجات انجیرستان معمولان و انارستان تنگ سیاب توسط مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی با همکاری زیر بخش‌های مختلف سازمان جهاد کشاورزی، دفتر نمایندگی استان قدس رضوی در آستان، بسیج سازندگی سپاه ناحیه لرستان، سازمان‌های مردم نهاد، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی استان، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی و دیگر کنشگران برای جلب حمایت‌ها و مشارکت‌های مردمی، سازمان‌های دولتی و غیر دولتی جهت پاکسازی باغات انجیر

بزرگترین انجیرستان و انارستان کشور طعمه سيل ویرانگر شده و در آستانه نابودی است

پویش بزرگ مردمی؛

نجات انجیرستان زیودار (معمولان) و انارستان سیاب (کوهدشت)

- ۱- ماشین آلات راه سازی، بیل مکانیکی و مینی لودر چندکاره شهری
- ۲- گروه‌های جهادی برای لایروبی و پاکسازی رسوبات موجود در باغات
- ۳- تیلرو تراکتورهای باغی
- ۴- تانکرهای آبرسان برای شستشوی تنه درختان، شاخه‌ها و برگ‌ها
- ۵- کمپرسی برای حمل رسوبات جمع‌آوری شده
- ۶- تعمیرکار پمپ و موتور پمپ
- ۷- تعمیرکار ترانس و تابلوهای برق
- ۸- انواع کودهای شیمیایی و غیر شیمیایی (ماکرو و میکرو) برای تغذیه باغات
- ۹- قیچی ولوازم باغبانی
- ۱۰- سموم قارچ کش و مواد ضدعفونی کننده
- ۱۱- موبک ستاد اربعین برای تغذیه نیروهای جهادی

نیازمندیها:

به ما بپیوندید با هشتک:

#نجات_انجیرستان
#نجات_انارستان

مدیر پویش:

مهندس رضا کمالوندی
۰۹۱۶۶۶۹۸۱۰۶
شماره حساب جاری (بانک کشاورزی) برای واریز کمک‌های نقدی
شماره حساب: ۵۹۴۱۱۲۳۳۳
شماره کارت: ۶۰۳۷-۷۰۱۶-۴۸۰۹-۱۵۴۱

مشاورین فنی:

دکتر مرجان آشوری
۰۹۳۷۹۰۵۳۰۲۷
مهندس محمد رضا بیرانوند
۰۹۱۶۳۶۷۴۶۹۹
مهندس نادر آزادبخت
۰۹۱۶۳۶۰۱۴۵۵

سازمان توسعه و پژوهش‌های ملی کشاورزی
استان لرستان

اداره کل حفاظت از محیط زیست
استان لرستان

ترتیب خدمات و مشاوره‌ای خدمات کشاورزی
معاونت فرمانداری لرستان

دفتر نمایندگی استان لرستان

سپاه حفاظت از اموال (ع)
سازمان مازنی

سازمان جهاد کشاورزی استان لرستان
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

تصویر ۱۰: فراخوان پویش مردمی نجات انجیرستان معمولان و انارستان تنگ سیاب

تصاویر ۱۱ تا ۱۵: گوشه‌ای از فعالیت‌های انجام شده در قالب پوش مردمی نجات انجیرستان معمولان و انارستان تنگ سیاب